

مرگ دختر نخبه ۱۹ ساله اهوازی، مادر شهیدی و دختر ۱۷ ساله همدانی بر اثر جراحی زیبایی موارد رسانه‌ای شده آسیب‌های جراحی‌های زیبایی در یکی دو ماه اخیر است. با وجود این تب جراحی‌های زیبایی همچنان در میان زنان و دختران جامعه ما بالاست!

بررسی روانشناختی تمایل زنان و دختران به جراحی‌های زیبایی در پرونده «جوان»

ارتباط جراحی بینی با جهان بینی!

ایران از نظر نسبت عمل‌های جراحی زیبایی انجام شده به کل جمعیت در ردیف ۳ کشور اول جهان است

مهرنوش جعفری تنه‌ای ۱۹سالش بود. دختر جوانی که یکی از نخبه‌های کشورمان به شمار می‌آمد و رتبه ۷۰ کتکوز را از آن خود کرده بود و در رشته حقوق دانشگاه شهید بهشتی پذیرفته شده بود. حالا اما این مغز متفکر و جوان نخبه اهوازی زیر خروارها خاک خوابیده است! مهرنوش دختری بود که بی تردید خیلی‌ها آرزو داشتند جای او باشند و بتوانند رتبه دورقمی که هیچ رتبه زیر هزار کتکوز را به دست بیاورند و در یکی از دانشگاه‌های تراز اول کشور ادامه تحصیل دهند اما خودش انگار تصور و ذهن متفاوتی از خود داشت! همین تصور هم موجب شد تا برای جراحی زیبایی به یکی از کلینیک‌های شهر اهواز مراجعه کند و به واسطه اشتباه تکنسین در تزریق داروی بی‌هوشی دچار شنج و ایست قلبی و سپس

صنعت زیبایی حالا دیگر از لوازم آرایش فراتر رفته و بخشی از دنیای پزشکی را هم با خود درگیر کرده است. حالا انواع و اقسام جراحی‌های زیبایی از سوی پزشکان و متخصصان انجام می‌شود و با راهکارهایی چون پیکر تراشی و لیپوساکشن و جراحی‌های مختلف استاندارد ردهای تازه‌ای از زیبایی به جوامع معرفی شده است. سلبریتی‌ها و اینفلوئنسرهای اینستاگرامی هم در ارائه این الگوهای تازه به زنان و دختران و حتی مردان نقش مهمی دارند. با تمام اینها اما آمارهای بیانگر آن است که در کنار رشد و افزایش جهانی گرایش به جراحی‌های زیبایی، در ایران تب این جراحی‌ها بالاتر است همچنان که مصرف لوازم آرایش بسن زنان و دختران کشورمان یکی از رکوردهای جهانی را دارد و از آنجایی که همه طبقات اقتصادی توان خرید لوازم آرایش اصل و گرانتیمت را دارند، ورود لوازم آرایش قاچاق و فیک هم در کشور رکورد زده است، اما بی تردید تبعات مصرف لوازم آرایش با تبعات و عوارض احتمالی عمل‌های جراحی زیبایی قابل مقایسه نیست. این را می‌توانید با جست‌وجوی گوگل در اخبار حوادث رسانه‌ها و همچنین جامعه به داسرای جرائم پزشکی و مواجهه

با خیل بی‌شمار افرادی که برای شکایت از عوارض جراحی‌های زیبایی‌شان مراجعه کرده‌اند مشاهده کنید. با وجود تمام اینها باز هم تب تند گرایش به جراحی‌های زیبایی نه تنها فروکش نمی‌کند بلکه این عطش در کوران تبلیغات رسانه‌ای و ارائه استانداردهای خاص زیبایی از سوی برخی چهره‌های دنیای مد و زیبایی روز به روز تندرتر می‌شود.

■ ایران جزو ۳ کشور اول جهان در جراحی زیبایی

کشور ما به عنوان یکی از کشورهای با بالاتر در انجام جراحی‌های زیبایی در دنیا شناخته می‌شود. طبق گزارش‌های موجود، ایران از نظر نسبت عمل‌های جراحی زیبایی انجام شده به کل جمعیت در ردیف سه کشور اول جهان است. در ایران سالانه حدود ۲۵ تا ۳۰ هزار جراحی زیبایی انجام می‌شود که ۶۰ درصد این موارد مربوط به جراحی بینی و بقیه آن مربوط به سایر جراحی‌های زیبایی است. از نظر جراحی پلک و صورت ایران در رده چهارم و از نظر لیپوساکشن، سینه و شکم پس از امریکا در رده دوم قرار دارد. از سوی دیگر تقاضا برای انجام عمل‌های زیبایی در حال افزایش است.

مرگ مغزی نشود و جانش را به خاطر اقدام به عمل جراحی زیبایی از دست بدهد. خانواده مهرنوش اعضای دختر ششان را احدا کردند تا لااقل قلب دخترشان در سینه فردی دیگر از تیش باز نایستد. مهرنوش اما نه اولین قربانی جراحی‌های زیبایی است و نه آخرین نفر از این قربانیان خواهد بود. بعد از ماجرای مهرنوش مرگ دختر ۱۷ساله همدانی بعد از جراحی بینی رسانه‌ای شد. دختر ۱۷ساله همدانی سه روز پس از عمل جراحی زیبایی بینی دچار آمبولی زیه شد و درگذشت. نکته قابل تأمل اینکه به گفته علی احسان صالحی، مدیرکل پزشکی قانونی استان همدان اگر این دختر هیچ گونه عمل جراحی انجام نمی‌داد هنوز زنده بود، زیرا زمینه ژنتیکی، عوارض دارویی و عمل‌های جراحی آمبولی ریوی را تشدید

مرگ مغزی از دنیا می‌رود. این زن مادر دو فرزند بود. تمام این حوادث که آمارشان چندان هم کم نیست موجب نشده تا آمار جراحی‌های زیبایی در کشور پایین بیاید و شاهد افزایش روزافزون آمارها برای جراحی‌های زیبایی هستیم. تقاضا برای جراحی‌های زیبایی و به خصوص جراحی زیبایی بینی در حدی بالاست که ایران به پایتخت جراحی بینی در دنیا تبدیل شده است. اما چرا زنان و دختران ما باید در این سطح و سمت و سوی جراحی‌های زیبایی گرایش داشته باشند؟ آیا داشتن رتبه ۷۰ کتکوز و موقعیت اجتماعی مناسب نمی‌تواند اقتدر به یک دختر جوان اعتماد به نفس بدهد که او به جراحی زیبایی فکر نکند؟

■ نگاه به مطالعات روانشناختی جراحی زیبایی

در دهه‌های ۱۹۴۰ و ۱۹۵۰ نخستین مطالعات روانپزشکی روی کسانی که خواهان زیبایی بودند انجام گرفت. بر اساس این تحقیقات خودشیفتگی و همچنین احساس نقص در ظاهر بدنی و به ویژه صورت در زمانی که نقص‌ها تحلیلی با بسیار جزئی و خفیف باشند از ویژگی‌هایی است که در بیشتر متقاضیان انجام چنین جراحی‌هایی وجود دارد و اغلب اضطراب‌زاده و موجب افت کارکردهای فرد در حوزه‌های روابط بین فردی، خانوادگی و شغلی می‌شود. مطابق برخی مطالعات، افرادی که با وجود نقص‌های جزئی در ظاهر خود اقدام به عمل‌های جراحی زیبایی می‌نمایند اغلب دچار پریشانی روانشناختی، عزت نفس پایین و تحریف تصورات بدنی از خود بوده و نیرخ روانشناختی آنان با افراد عادی متفاوت است. بین افراد متقاضی و غیرمتقاضی جراحی زیبایی از لحاظ اختلالات اضطرابی، افسردگی و تصویر بدنی تفاوت معناداری وجود دارد. پژوهش کلب و همسکاران نیز نشان داد که فراوانی الگوهای شخصیتی خودشیفته، وابسته و نمایشی در متقاضیان جراحی زیبایی به طور معناداری بیشتر از سایر الگوهای شخصیتی است و فقط یک درصد عمل‌های جراحی زیبایی ناشی از حالت غیرمتعارف است.

■ دلایل فردی، اجتماعی و خانوادگی گرایش به جراحی زیبایی

پژوهشگران دانشکده روانشناسی دانشگاه‌های علامه طباطبایی، آزاد اسلامی تهران و فردوسی مشهد در مطالعه‌ای به بررسی عوامل اجتماعی، فرهنگی، خانوادگی و فردی مؤثر در گرایش افراد به عمل‌های زیبایی پرداختند. این پژوهش در بازه زمانی ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۶ روی افراد ۲۳ تا ۵۳ساله انجام شد و محققان با ۲۱ نفر از زنان متأهل شهر کرج که سابقه جراحی زیبایی انجام داده‌اند، مصاحبه عمیق انجام دادند. معیارهای انتخاب شرکت‌کنندگان در پژوهش این موارد بود: خود، دو نفر از اعضای خانواده، دو نفر از بستگان و دو نفر از دوستان، دو نفر از همسران، دو نفر از بزرگان و دو نفر از دوستان. یافته‌های این پژوهش عبارتند از: برای زیبایی‌های انجام شده و دلایل پزشکی و ترمیمی نداشته باشد و برای شرکت در پژوهش رضایت داشته باشند. تجربه نشانگان روان‌نجوری (افسردگی، اضطراب

می‌شود تا مانسبت به آن جمع یا آن فرد احساس کمی کنیم و این روی اعتماد به نفس ما تأثیر می‌گذارد. اگر عقاید و نگرش‌های داریم بهتر است روی آنها تأمل و تفکر داشته باشیم. اینکه عقاید دیگران از من بهتر است و آنها کارها را بهتر از من انجام می‌دهند فراموش کنیم. انسان‌ها متفاوت آفریده شده‌اند و هر انسانی استعدادهای خاص خودش را دارد و هیچ انسانی نیست که توانمندی و ویژگی‌های مشتتی نداشته باشد.»

از نگاه خامنه استعدادهای افراد بر اساس آفرینش آنهاست. در نتیجه باید پذیرفت هر کس به نوبه خود استعدادهایی دارد که می‌تواند آنها را تقویت کند.

وی تأکید می‌کند: «ما نباید خودمان را با دیگران مقایسه و فکر کنیم دیگران بهتر یا موفق‌تر هستند. بذرش اینکه انسان‌ها با استعدادها و مهارت‌های مختلف با هوش و ظاهر متفاوتی به دنیا می‌آیند و توانایی‌ها و مهارت‌های مختلفی دارند، یکی از گام‌های افزایش اعتمادبه‌نفس است. اگر این نکات از سنین کودکی از سوی خانواده رعایت شود و با افزایش سن و رسیدن به بلوغ با مطالعه و کندو کاو خود ما هم این نکات را در خودمان بشناسیم و تقویت کنیم، می‌توانیم به اعتماد به نفس مطلوب برسیم. البته برای هر گونه تغییر، نیاز به اطلاعات داریم و اگر راکد باشیم همان فرد دیروز هستیم. برای تغییر باید ذهن با اطلاعات جدید مواجه شود و این اطلاعات هر چه مثبت‌تر باشد ما را به سمت مثبت‌تر هدایت می‌کند. اینها نکته‌ای است که می‌تواند منجر به تقویت اعتماد به نفس در اطراف افراد شود.»

به جای بینی باید جهان بینی را عمل کنیم!

به نفس کاذب ناشی می‌شود. این استاد دانشگاه در پاسخ به سؤالی در رابطه با اینکه چرا همچون مهرنوش جعفری با وجود داشتن رتبه ۷۰ کتکوز اقدام به انجام عمل جراحی زیبایی می‌کند اینگونه پاسخ می‌دهد: «بحث عشق، اعتماد به نفس و رشد نگاه و تفکرات افراد در یک جهت نیست و از جهات مختلف است. حمایت از افراد در خانواده، پشتیبانی آنها، حضور آنها در جمع و خودی نشان دادن همه اینها به مرور اعتماد به نفس افراد را تقویت می‌کند. موفقیت‌های اینچنینی و رتبه برتر در کتکوز دلیل به وجود آمدن اعتماد به نفس نیست بلکه باید از سنین پایین مراقبت‌بچه‌ها و حتی مراقبت تجربه کردن‌های آنها هم باشیم. صرف اینکه کسی در درس تجربه خوبی داشته باشند نمی‌تواند اعتماد به نفس کاملی برای وی پدید آورد بلکه فرد باید در جهات مختلف و در محیط‌های مختلف تجربیات را داشته باشد تا به رشد و ارتقای روانشناختی دست یابد.»

به گفته وی حال اگر فرد در دوران کودکی در خانواده با محیط رشد و تعالی اعتماد به نفس مواجه نبوده‌اید خودش در این زمینه تلاش کند که البته در سنین پایین این کار مقداری سخت است.

مراهکار چیست و چگونه می‌توان اعتماد به نفس را تقویت کرد؟ خامنه در این باره با اشاره به تجربه‌اش با دانشجویان می‌گوید: «به طور نمونه وقتی به دانشجویان می‌گویم چند دقیقه کنفرانس بده اما دانشجو حاضر است واحدش را حذف کند اما در جمع صحبت نکند، این نشان می‌دهد که خانواده‌ها هم در این زمینه کم‌کاری کرده‌اند و خانواده‌ها اعتماد به نفس آنها را به درستی رشد نمی‌دهند البته شجاعت‌های

نگاه

حقیقتی که جراحان زیبایی به شما نمی‌گویند

■ مهدی نیک ضمیر

در سال‌های اخیر توجه به ظاهر در تمامی ابعاد زندگی به شکل فزاینده‌ای افزایش داشته است. این توجه به ظاهر شامل توجه به چهره و بدن هم می‌شود. در واقع این مسئله موجب شده است هویت جسمی افراد بیش از پیش مورد توجه آنها قرار گیرد. گاهی وقت‌ها هویت جسمانی افراد شکل نمی‌گیرد و این مسئله موجب می‌شود تا این افراد مدام در رابطه با ظاهرشان با خود درگیر باشند و تصور کنند با تغییر ظاهر می‌توانند هویت جسمانی خود را هم شکل دهند. در واقع این افراد اختلال بدشکلی‌انگاری دارند و این اختلال موجب می‌شود تا برای تغییر ظاهرشان به هر کاری دست بزنند.

از سوی دیگر آنچه در جامعه امروز از طریق رسانه‌ها درباره تصویر افراد از بدن شکل می‌گیرد گاهی با واقعیت زیستی انسان فاصله دارد. به طور مثال اگر فردی با ویژگی‌های فیزیکی عروسک باری وجود خارجی داشت قطعاً نمی‌توانست راه برود و زندگی عادی داشته باشد اما نوجوانی که هنوز طرح بدنی‌اش شکل نگرفته تا دیدن این تصویری که از سوی رسانه‌ها و سلبریتی‌ها و اینفلوئنسر‌ها تبلیغ و ترویج می‌شود، دچار بدشکلی‌انگاری می‌شود و به دنبال تغییر ظاهر خود و هویت‌یابی از این طریق است.

بعد از آن که هویت جسمانی نوجوان شکل نمی‌گیرد و فرد به افسردگی و اضطراب مبتلا می‌شود و اعتماد به نفس و عزت‌نفسش کاهش می‌یابد، چرا که تصویر بدنی آن با تصویری که در جامعه می‌بیند متفاوت است، این سراغ‌زایی بر گرایش افراد به سمت و سوی تغییر چهره و اندام از طریق جراحی‌های زیبایی و رژیم‌های سخت لاغری و در گه‌بهای بعدی پیکر تراشی و کارهایی از این قبیل است.

اما واقعیتی که متقاضیان جراحی‌های زیبایی کمتر به آن توجه می‌کنند این است که خیلی وقت‌ها با عمل جراحی زیبایی فرد به چهره و اندام ایده‌آل خود نمی‌رسد! اکثر اوقات افراد متقاضی جراحی زیبایی که اغلب به وسوسا‌های قسری دچارند تغییرات ایجاد شده در ظاهر خود را نمی‌پسندند و گاهی وقت‌ها برای رسیدن به ایده‌آل خود بارها زیر تیغ چنین جراحی‌هایی می‌روند.

به بیان دیگر میزان سلامت روان متقاضیان جراحی زیبایی در میزان رضایت بعد از عمل جراحی زیبایی حتی از مهارت جراح تعیین‌کننده‌تر است. طبق مطالعات و پژوهش‌های صورت گرفته، افرادی که دارای بعضی حالات روانی مثل افسردگی، اضطراب و روان‌پریشی‌اند و همچنین کسانی که از اختلالات روانی مزمن رنج می‌برند بهتر است سراغ جراحی زیبایی نروند، چرا که پس از انجام عمل زیبایی، عدم دستیابی به نتیجه مورد نظر سبب تشدید این اختلالات می‌شود. علاوه بر این موجب اختلال روانی مانند رنج می‌برند بزرگ‌تری دارای تبعاتی است که در برخی موارد جبران‌ناپذیر است. جراحی‌های زیبایی ناموفق آسیب‌های روحی و روانی و حتی اجتماعی به افراد می‌زند و موجب اضطراب، وسواس، بدبینی، ترس از حضور در جمع و انزوا و مشکلات جسمی از جمله عوارض داردهای بی‌هوشی، کیبوزی، مشکلات تنفسی و حتی نیاز به عمل مجدد می‌شود. جالب اینجاست در کشورهای توسعه‌یافته که صاحبان علم جراحی زیبایی هستند، افراد کمتری برای انجام چنین عمل‌هایی رغبت دارند یا حداقل با وسواس بیشتری این عمل‌ها را انجام می‌دهند.

در موالدی این افراد زیبایی اولیه و حتی جان خود را نیز در مسیر زیباتر شدن از دست می‌دهند. با سر زدن به دادسرای جرائم پزشکی و پزشکی قانونی به کرات با این افراد مواجه می‌شوید و پرونده‌های متعددی در این رابطه وجود دارد که ممکن است هیچ گاه هم به نتیجه نرسد. آمار دقیقی از تعداد فوت‌شدگان عمل زیبایی وجود ندارد و با توجه به حساسیت‌های موجود مسئولان پزشکی قانونی در این باره کمتر اظهار نظر می‌کنند. با وجود این طبق آمار غیررسمی سالانه تا ۱۲۰ نفر قربانی عمل‌های زیبایی می‌شوند.

شاید لازم باشد تا جراحان زیبایی قبل از انجام این جراحی‌ها متقاضیان خود را برای مشاوره‌های روانشناختی به روانشناسان معرفی کنند. طبیعتاً کسی که با سلامت روان و آگاهی کافی به جراحی زیبایی اقدام می‌کند، خیلی راحت‌تر و بهتر نتیجه کار را می‌پذیرد تا کسی که به واسطه اختلالات روحی - روانی به سراغ این جراحی‌ها می‌آید. اما هم اکنون نه تنها متخصصان جراحی زیبایی بلکه بسیاری از رشته‌های دیگر نیز به این وادی وارد شده و درآمد‌های موسسه‌کننده جراحی‌های زیبایی بازار آن را در میان پزشکان غیرمتخصص هم داغ کرده است. اینجاست که ورود ساختارهای نظارتی همچون سازمان نظام پزشکی و وزارت بهداشت ضروری می‌نماید.

نظر کارشناس

